

US25050103

Potvrzení o doručení dokumentu

Organizace: Ústavní soud

Základní údaje

Číslo podání: US CKDP 0012096/25

ÚSTAVNÍ SOUD ČR	
Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo	5
dne: -7 -08- 2025	
1+1	krát Přílohy: 8
Vyřizuje:	P.i.

Odesílatel Kancelář veřejného ochránce práv a
ochránce práv dětí

Věc: Návrh na zrušení právního předpisu - Ústavní soud

Doručeno: 7. 8. 2025 12:07:03

K Rukám:

ID zprávy: DZ-233039

Do vlastních rukou: Ne

Nepředchází

Email/DS: jz5adky

Spisová značka:

SP. Zn. Odesílatele: SZD 15/2025 VOP

Seznam validací

Výsledek	Soubor	Subjekt certifikátu	Vystavitel
Příloha je validní	Návrh-ÚS-15-2025-SZD-PLI-final.pdf		
Podpis je platný	Návrh-ÚS-15-2025-SZD-PLI-final.pdf	SERIALNUMBER=ICA - 10534015, OID.2.5.4.97=NTRCZ-70836981, SN=Křeček, G=Stanislav, O=Kancelář veřejného ochránce práv, C=CZ, CN=JUDr. Stanislav Křeček	C=CZ, OID.2.5.4.97=NTRCZ-26439395, O="První certifikační autorita, a.s.", CN=I.CA EU Qualified CA2/RSA 06/2022
Podpis je platný	PrijataDZ.zfo	SERIALNUMBER=S906210, CN=Informační systém datových schránek – produkční prostředí, OU=Digitální a informační agentura, O=Digitální a informační agentura, OID.2.5.4.97=NTRCZ-17651921, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ

Ústavní soud
Joštova 8
660 83 Brno

ÚSTAVNÍ SOUD ČR	
Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo	5
dne: - 7 -08- 2025	
_____ krát Přílohy: _____	
Vyřizuje:	

Navrhovatel: JUDr. Stanislav Křeček, veřejný ochránce práv
(naše sp. zn.: 15/2025/SZD/PLI, naše č. j.: KVOP-35437/2025)

Účastníci řízení: Ministerstvo spravedlnosti České republiky

Návrh veřejného ochránce práv na zrušení ustanovení § 9 odst. 7 vyhlášky
Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách
advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších
předpisů

[návrh veřejného ochránce práv na zrušení právního předpisu podle § 64 odst. 2
písm. f) zákona o Ústavním soudu]

Nepředchází

Systémem datových schránek

I. Předmět návrhu

Navrhuji **zrušit ustanovení § 9 odst. 7 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb.**, o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), protože odporuje ústavnímu pořádku.

II. Skutkový stav

Obdržel jsem opakované podněty¹, v nichž mě stěžovatelé požádali, abych využil své aktivní legitimace k podání návrhu na zrušení ustanovení § 9 odst. 7 advokátního tarifu.

Stěžovatelé poukazovali shodně na to, že ačkoli jde o výkon prakticky totožné činnosti, existuje v současné době zjevná nerovnost mezi odměnou advokáta dle § 9 odst. 2 advokátního tarifu a advokáta jako ustanoveného opatrovníka dle § 9 odst. 7 advokátního tarifu. Argumentovali tím, že jako opatrovníci musí vykonávat své povinnosti se stejnou péčí a odborností. Obě pozice vyžadují stejnou míru právního vzdělání, stejný časový rozsah přípravy, přináší stejnou odpovědnost i stejné procesní povinnosti. Stěžovatelé navíc upozornili, že opatrovnictví může být v některých ohledech dokonce náročnější, neboť opatrovník často nemá ani dostatečné informace o případu či možnost přímé konzultace s klientem. V některých případech tak musí jednat i bez jasných pokynů klienta, a tím nést zvýšenou odpovědnost za svá rozhodnutí. Očekává se od něj i zvýšená péče v souvislosti se zranitelným postavením zastupované osoby.

Stěžovatelé dále namítali, že na základě současné právní úpravy se uplatňuje nejen nerovný přístup k různým advokátům vykonávajícím srovnatelnou práci, ale současně dochází i k nepřímé diskriminaci osob, které zastoupení opatrovníkem potřebují. Nižší odměna pro opatrovníky totiž může pro tuto skupinu osob způsobit nižší dostupnost nebo kvalitu právních služeb.

Ústavní soud se problematikou dvojrole advokáta a advokáta jako opatrovníka v minulosti přitom již opakovaně zabýval a k věci se již v rámci předchozích řízení vyjadřovalo i Ministerstvo spravedlnosti. V tuto chvíli jsem se proto **rozhodl využít svého oprávnění plynoucího z § 64 odst. 2 písmeno f) zákona o Ústavním soudu**² a podat návrh na zrušení ustanovení § 9 odst. 7 advokátního tarifu.

1 Podnět ze dne 14. ledna 2025, sp. zn. 366/2025/VOP/KL; podnět ze dne 8. května 2025, sp. zn. 3196/2025/VOP/PLI; podněty se nenacházejí ve veřejně dostupné Evidenci stanovisek ochránce.

2 Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

III. Dosavadní vývoj právní úpravy a judikatury Ústavního soudu

Podle ustanovení § 9 odst. 5 advokátního tarifu, ve znění účinném do 19. listopadu 2019³, platilo, že:

„Při výkonu funkce opatrovníka ustanoveného správním orgánem účastníku řízení, ustanoveného soudem podle zákona upravujícího trestní odpovědnost právnických osob, jmenovaného soudem podle zákona upravujícího zvláštní řízení soudní nebo ustanoveného soudem účastníku řízení, jehož pobyt není znám, jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, který byl stížen duševní poruchou nebo z jiných zdravotních důvodů se nemůže nikoliv jen po přechodnou dobu účastnit řízení, nebo který není schopen srozumitelně se vyjadřovat, se považuje za tarifní hodnotu částka 1 000 Kč.“

III.1 Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 4/19

V nálezu pléna ze dne 24. září 2019, sp. zn. Pl. ÚS 4/19, se Ústavní soud vyjádřil k části citovaného ustanovení § 9 odst. 5 advokátního tarifu, která se vztahovala na stanovení odměny pro advokáta ustanoveného opatrovníkem účastníku řízení, jehož pobyt není znám, a to v kontextu zásady rovnosti⁴ a v návaznosti na právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací.⁵

Ústavní soud tehdy shrnul, že z judikatury Evropského soudu pro lidská práva⁶ i z jeho vlastní judikatury⁷ vyplývá, že *„nelze spatřovat porušení základních práv (a svobod) bez dalšího v tom, jsou-li příslušníci určitého svobodného povolání, stavu či profese pověřeni ve veřejném zájmu činností, kterou vykonávají za sníženou odměnu, hrazenou jim státem, nebo bez nároku na odměnu.“*⁸

Aby však taková činnost nepředstavovala porušení základních práv (svobod), zátěž vyvolaná touto činností musí být nějakým způsobem kompenzována a musí být přiměřená. Stanovení podmínek případné nižší odměny musí být při srovnání s obdobnými případy, kdy právní řád nestanoví snížení odměny, rozumné

3 Dne 20. listopadu 2019 byl vyhlášen nález pléna Ústavního soudu ze dne 24. září 2019, sp. zn. Pl. ÚS 4/19, ve Sbírce zákonů pod č. 302/2019 Sb.

4 Viz čl. 1, čl. 3 odst. 1 usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

5 Viz čl. 26 odst. 3 Listiny.

6 Např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 23. listopadu 1983 ve věci Van der Musselle proti Belgii (stížnost č. 8919/80), nebo rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 18. října 2011 ve věci Graziani-Weiss proti Rakousku (stížnost č. 31950/06).

7 Viz např. nález pléna Ústavního soudu ze dne 14. srpna 2018, sp. zn. Pl. ÚS 14/17, nález pléna Ústavního soudu ze dne 15. září 2015, sp. zn. Pl. ÚS 13/14.

8 Viz bod 29 nálezu.

(předvídatelné).⁹ Rozdílné stanovení odměny nesmí být založeno na nevhodných či dokonce svévolných kritériích. V oblasti hospodářských práv (kam náleží i práva garantovaná čl. 26 Listiny) disponuje sice normotvůrce větším prostorem k uplatnění politické vůle (na rozdíl od občanských a politických práv), i zde se však musí vyvarovat libovůle a jím případně zvolená kritéria odlišení musí být alespoň obecně rozumná a objektivizovaná.¹⁰

Ústavní soud současně dovodil, že porušení práva na spravedlivou odměnu za práci za přispění k nalezení spravedlnosti při poskytnutí právní pomoci znamená zároveň porušení ústavně garantovaného práva na právní pomoc (obhajobu).¹¹

Ústavní soud připomenul, že cílem, který sledovala právní úprava¹² fixující výši odměn advokátům ustanoveným opatrovníky v jednotlivých případech vyjmenovaných v § 9 odst. 5 advokátního tarifu, bylo snížení povinných výdajů státu spojených se zajištěním práva na právní pomoc. Ministerstvo při jejím přijetí vycházelo z blíže neodůvodněného předpokladu, že práce ustanoveného opatrovníka není obecně nijak náročná.

Ústavní soud dospěl k závěru, že **normotvůrce ne zvolil nejšetrnější řešení** vůči dotčeným základním právům (zásada rovnosti, v návaznosti na právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací a právo na právní pomoc).¹³ Plošné stanovení nižší odměny pro advokáty jako opatrovníky není totiž jedinou cestou k vylepšení hospodářských výsledků státu a zlepšení stavu veřejných rozpočtů, a nebylo tedy nutno zasáhnout do základních práv ve snaze tohoto cíle dosáhnout. **Navíc se nejednalo o řešení vhodné**, protože se „*dotýká ve své podstatě (při jistém zjednodušení) osob, které potřebují kromě odborné právní pomoci i širší ochranu, kterou by si za jiných okolností zajistily samy*“.¹⁴

Ústavní soud dále poukázal na to, že životní situace, na které tehdejší § 9 odst. 5 advokátního tarifu (zde v části týkající se osob neznámého pobytu) dopadal, mohou být velice různorodé, a i když se může někdy jednat o jednoduché případy, jindy může opatrovnictví klást na advokáty mnohem větší profesní a lidské nároky. **Nelze v žádném případě snižovat význam opatrovnictví paušalizujícím a ničím nepodloženým tvrzením o jednoduchosti a menší finanční náročnosti těchto případů**

9 Viz bod 30 nálezu.

10 Viz bod 39 a 42 nálezu.

11 Viz dřívější nálezy Ústavního soudu ze dne 13. září 2016, sp. zn. I. ÚS 848/16, případně nálezy Ústavního soudu ze dne 21. listopadu 2017, sp. zn. IV. ÚS 2334/17.

12 Novelizace provedená vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 276/2006 Sb.

13 Viz bod 35 nálezu.

14 Viz bod 36 nálezu.

zastupování. Ústavní soud proto dovodil, že danou právní úpravou dochází k **porušení zásady rovnosti**, a to zejména ve srovnání s pozicí zástupců ustanovených podle § 30 občanského soudního řádu.¹⁵

Ústavní soud závěrem konstatoval, že ačkoliv nemohl tehdy podrobit přezkumu celé ustanovení § 9 odst. 5 advokátního tarifu, „*je zřejmé, že jeho výtky přesahují jím nyní zrušenou část hypotézy tohoto ustanovení*“.¹⁶

III.2 Nálezy Pl. ÚS 22/19, Pl. ÚS 23/19 a Pl. ÚS 26/19

V následujících rozhodnutích pak Ústavní soud vycházel z odůvodnění výše popsaného nálezu.

V **nálezu pléna ze dne 14. ledna 2020, sp. zn. Pl. ÚS 22/19**, posuzoval Ústavní soud stanovení odměny advokátovi, který byl ustanoven jako opatrovník účastníku řízení trpícímu trvalým degenerativním poškozením mozku omezujícím zásadně jeho rozumové schopnosti i možnosti pohybu. Ústavní soud dovodil, že část hypotézy § 9 odst. 5 týkající se opatrovnictví pro účastníka řízení, který se „*z jiných zdravotních důvodů nemůže nikoliv jen po přechodnou dobu účastnit řízení*“, je rovněž založena na nepřipadném zjednodušení, „*kdy neexistuje rozumný důvod, aby opatrovníkovi, jenž chrání zájmy těžce nemocného člověka (neboť právě jen v takových případech přichází ustanovení opatrovníka ze zdravotních důvodů v úvahu), byla poskytnuta násobně nižší odměna, než je tomu například u zástupce podle § 30 o. s. ř.*“¹⁷

Rovněž v tomto případě tak Ústavní soud dovodil **porušení zásady rovnosti** v návaznosti na právo podnikat a právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací (podle čl. 26 odst. 1, 3 Listiny). Rovněž je třeba na tento zásah nazírat v kontextu práva na právní pomoc plynoucího z čl. 37 odst. 2 Listiny. Ústavní soud k tomu dodal, že nepochybuje o tom, že kvalita odvedené právní služby advokáta se neodvíjí primárně od výše poskytnuté odměny, je však třeba současně respektovat zásadu, podle níž za odvedenou práci má každý **právo na spravedlivou odměnu, která by měla být za srovnatelnou práci ve srovnatelné výši**.¹⁸

Na základě těchto totožných důvodů Ústavní soud tedy zrušil další části § 9 odst. 5 advokátního tarifu.

V **nálezu ze dne 28. ledna 2020, sp. zn. Pl. ÚS 23/19**, se Ústavní soud vyslovil ke stanovení odměny advokátovi, který byl soudem ustanoven opatrovníkem obchodní společnosti, která byla odsouzena k trestu zrušení právnické osoby. Ústavní soud zrušil

15 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Viz bod 39 nálezu.

16 Viz bod 46 nálezu.

17 Viz bod 17 nálezu.

18 Viz bod 21 nálezu.

§ 9 odst. 5 advokátního tarifu v části „*ustanoveného soudem podle zákona upravujícího trestní odpovědnost právnických osob*“.

V **nálezu ze dne 3. března 2020, sp. zn. Pl. ÚS 26/19**, zrušil Ústavní soud § 9 odst. 5 advokátního tarifu v části „*jmenovaného soudem podle zákona upravujícího zvláštní řízení soudní*“.

III.3 Nález Pl. ÚS 17/21

Podle § 9 odst. 5 advokátního tarifu ve znění účinném od 17. dubna 2020 do 7. prosince 2021¹⁹ pak platilo, že:

„Při výkonu funkce opatrovníka ustanoveného správním orgánem účastníku řízení nebo ustanoveného soudem účastníku řízení, jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, který byl stížen duševní poruchou nebo který není schopen srozumitelně se vyjadřovat, se považuje za tarifní hodnotu částka 1 000 Kč.“

Ústavní soud se **nálezem pléna ze dne 19. října 2021, sp. zn. Pl. ÚS 17/21**, znovu vyjádřil k odměně advokáta za výkon funkce opatrovníka a ústavnosti tohoto zbytku § 9 odst. 5 advokátního tarifu.

Konstatoval, že důvody, pro které Ústavní soud přistoupil k derogaci předchozích částí tohoto ustanovení, se plně uplatní i v tomto případě. **Opět odkázal na rozpor se zásadou rovnosti**, vztaženo k výkonu advokacie v širším slova smyslu, **rozpor s právem advokáta získávat prostředky pro své životní potřeby prací, s právem na spravedlivou odměnu za práci**, respektive na srovnatelnou odměnu za srovnatelnou práci²⁰, i s právem opatrovaného na právní pomoc.²¹ Ústavní soud v podstatě shrnul, že pokud stát zaručuje vymezeným účastníkům řízení právní pomoc ve formě opatrovnictví, musí také vytvořit podmínky pro to, aby taková právní pomoc byla poskytována na odpovídající úrovni.²² **Přistoupil proto i ke zrušení zbytku ustanovení § 9 odst. 5 advokátního tarifu.**

V nálezu zopakoval, že **rozdílně stanovená odměna nemůže být založena na svévolných (libovolných) kritériích a musí být alespoň obecně rozumná a objektivizovaná**. Ustanovení § 9 odst. 5 přitom vycházelo z paušalizujícího a ničím nepodloženého předpokladu jednoduchosti a menší finanční náročnosti zastupování účastníků v jednotlivých typových řízeních. *„Advokát odměňovaný na základě zjednodušujícího kritéria tak byl v horším postavení oproti advokátovi, který činnost*

19 Dne 8. prosince 2021 byl nález Ústavního soudu ze dne 19. října 2021, sp. zn. Pl. ÚS 17/21, vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 443/2021 Sb.

20 Čl. 28 Listiny per analogiam.

21 Čl. 37 odst. 2 Listiny.

22 Viz bod 22 nálezu.

spojenou s nevyhovujícím způsobem odměňování nevykonává nebo ji vykonával v menším rozsahu“.²³

Nadto Ústavní soud zdůraznil, že se Česká republika přistoupením k Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením zavázala **k pozitivnímu závazku v podobě zajištění rovných procesních práv osobám se zdravotním postižením**, protože tyto osoby mohou potřebovat přijetí speciální úpravy k tomu, aby se řízení mohly efektivně účastnit.²⁴

IV. Důvody pro podání návrhu na zrušení ustanovení

Po vyhlášení uvedených derogačních nálezů Ústavního soudu upravoval advokátní tarif v období od 8. prosince 2021 tarifní hodnotu pro advokáty i advokáty jako ustanovené opatrovníky v konkrétních řízeních shodně v § 9 odst. 2.²⁵ S účinností od 1. ledna 2025 byl ale advokátní tarif novelizován.²⁶ Na jednu stranu došlo ke zvýšení tarifní hodnoty stanovené v § 9 odst. 2 advokátního tarifu, ale zároveň i k **vložení nového ustanovení § 9 odst. 7**, kde byla stanovena pro výpočet odměny advokáta jako ustanoveného opatrovníka v konkrétních typových řízeních **nižší tarifní hodnota**. Ke dni podání tohoto návrhu tedy dle § 9 odst. 7 advokátní tarifu platilo, že:

„Při výkonu funkce ustanoveného opatrovníka ve věcech podpůrných opatření, svéprávnosti, nezvěstnosti a smrti, přivolení k zásahu do integrity, přípustnosti převzetí nebo držení ve zdravotním ústavu a zrušení a likvidace právnické osoby se považuje za tarifní hodnotu částka 5 000 Kč.“

IV.1 Nesoulad s judikaturou Ústavního soudu

S odkazem na shora citovanou judikaturu Ústavního soudu mám za to, že její závěry o rozporu s ústavním pořádkem jsou v plné míře použitelné i na současnou právní úpravu § 9 odst. 7 advokátního tarifu.

Novelou advokátního tarifu byla s účinností od 1. ledna 2025 obnovena dvojrole advokáta a advokáta jako ustanoveného opatrovníka v některých konkrétních typech řízení. Stanovení odlišného způsobu odměňování opatrovníků právě u těchto

²³ Viz bod 20 nálezu.

²⁴ Viz bod 22 nálezu.

²⁵ Jednalo se o řízení ve věcech péče soudu o nezletilé, osvojení, podpůrných opatření, svéprávnosti, nezvěstnosti a smrti, přivolení k zásahu do integrity, přípustnosti převzetí nebo držení ve zdravotním ústavu, ve věcech opatrovnických a ve věcech nároků fyzických osob v oblasti sociálního zabezpečení, důchodového, nemocenského a všeobecného zdravotního pojištění.

²⁶ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti ze dne 21. srpna 2024, č. 258/2024, kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

konkrétních řízení dle § 9 odst. 7 advokátního tarifu se přitom znovu nezakládá na jakýchkoli obecně rozumných a objektivizovaných kritériích. **Snížená tarifní hodnota pro výpočet odměny opatrovníka se uplatňuje pro řízení, v nichž ustanovení opatrovníci vykonávají úkony i pro osoby ve zranitelném postavení, s určitým zdravotním omezením, či postižením.** Pro uvedené osoby je přitom činnost opatrovníka zásadní a představuje v mnoha případech jediný způsob, jak se řízení mohou efektivně účastnit. Takové zastupování opatrovníkem nelze bez dalšího paušálně označit za jednodušší činnost s menší finanční náročností. **Řízení, na která současné znění § 9 odst. 7 advokátního tarifu dopadá, jsou vymezena v některých ohledech v podstatě ještě širěji než ve zrušeném § 9 odst. 5 advokátního tarifu.** Mohou tak být velmi různorodá, a i když se někdy nepochybně může jednat i o jednodušší případy, jindy může opatrovnictví klást na advokáty mnohem větší profesní i lidské nároky.

Role opatrovníka v těchto řízeních je přitom hned dvojí. Opatrovník musí nejen informovat osobu o jejích právech a poradit jí ohledně nejvhodnějšího postupu, ale (pokud je to objektivně možné) měl by také zjistit její přání a vyžádat si její pokyny, aby mohl účinně hájit její postoj a chránit její zájmy v průběhu celého řízení. Pouze formalistický postup opatrovníka není v souladu se zákonným účelem a jeho úlohou v řízení.²⁷

Rozdílné odměňování advokátů/opatrovníků ale může v konečném důsledku vést právě k tomuto formalistickému postupu a také k tomu, že kvalifikovaní advokáti nebudou mít zájem o výkon funkce opatrovníka. Systém procesních záruk by pak nebyl efektivní a funkční. Mohlo by tím dojít k ohrožení práva na právní pomoc osob, které advokáta/opatrovníka potřebují, a nakonec i k narušení jejich práva na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny). **Tyto osoby by fakticky měly ztížený přístup ke kvalitní právní pomoci.**

Kancelář veřejného ochránce práv se otázkou procesního opatrovnictví dlouhodobě zabývá. Opakovaně upozorňuji, že odměna advokátů by měla být přímo úměrná kvalitě ochrany, kterou poskytují, a to zejména pokud jde o zastupování osob, které často nejsou schopny svá práva bránit nebo brojit proti neaktivitě advokáta samy. Už nyní se přitom setkávám v rámci svých šetření s tím, že je zastoupení často neefektivní a snížení odměny opatrovníků by mohlo vést k dalšímu zhoršení právních záruk.

Ustanovení § 9 odst. 7 advokátního tarifu je proto v rozporu s ústavní zásadou rovnosti (dle čl. 1, čl. 3 odst. 1 Listiny), ústavním právem podnikat a získávat prostředky pro své životní potřeby prací (čl. 26 odst. 1, 3 Listiny), právem na spravedlivou odměnu

27 Viz např. rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 27. května 2025 ve věci Martínez Fernandez proti Maďarsku (stížnost č. 30 814/22).

za práci, respektive srovnatelnou odměnu za srovnatelnou práci (čl. 28 Listiny per analogiam), ale současně také s právem na právní pomoc (čl. 37 odst. 2 Listiny).

IV.2 Rozpor s obecnou zásadou rovnosti

Stávající podoba vyhlášky je rozporná i s obecnou zásadou rovnosti.²⁸ Tvůrce norem nesmí nelegitimně a nepřiměřeně rozlišovat mezi skupinami subjektů a jejich právy²⁹, a zajišťuje vyloučení libovůle v rozlišování subjektů a práv.³⁰ Rovnost vyžaduje odstranění neodůvodněných rozdílů³¹, přičemž **každé případné nerovné zacházení musí vycházet z objektivních a racionálních kritérií odpovídajících některým veřejným hodnotám.**³²

Ve výše analyzovaných nálezech hodnotil Ústavní soud rozdílné zacházení mezi advokáty/opatrovníky a advokáty poskytujícími jiné formy právní pomoci, zejména těmi ustanovenými podle § 30 občanského soudního řádu. Postupně Ústavní soud rušil jednotlivé části ustanovení, až došlo ke zrušení celého § 9 odst. 5 advokátního tarifu.

Po novele provedené vyhláškou č. 258/2024 Sb. vzniklo nicméně nové rozdílné zacházení mezi advokáty a advokáty jako ustanovenými opatrovníky. Advokátní tarif stanovil odlišnou tarifní hodnotu u odměny advokáta (ve smyslu § 9 odst. 2 advokátního tarifu) a odměny advokáta jako opatrovníka (ve smyslu § 9 odst. 7 advokátního tarifu), ačkoli oba fakticky vykonávají totožnou činnost.

Současná právní úprava znovu vychází z neodůvodněného a ničím nepodloženého paušálního závěru, že u konkrétních typů řízení poskytuje opatrovník právní služby s nižší mírou náročnosti a stanovení odměny podle tarifní hodnoty by vedlo k nedůvodnému zvyšování odměny na úkor jiných právních služeb skutkově i právně složitějších. Takové **odlišné zacházení ale nesleduje legitimní cíl a nevychází z objektivních a rozumných kritérií.** Stanovená odměna v tomto případě závisí nikoli na charakteru a náročnosti poskytované právní služby, ale pouze na formálním postavení advokáta v řízení.

IV.3 Nesoulad se zásadou právní jistoty

Je nutné také uvést právní úpravu do souladu se zásadou právní jistoty. Protiústavnost ustanovení § 9 odst. 5 advokátního tarifu před zásahem Ústavního soudu netkvěla

28 Viz čl. 1, čl. 3 odst. 1 Listiny, případně čl. 26 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, vyhlášen pod č. 120/1976 Sb.

29 Wagnerová, Eliška a kol. Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, str. 69.

30 Viz např. nález pléna Ústavního soudu ze dne 28. března 2006, sp. zn. Pl. ÚS 42/03.

31 Viz např. nález Ústavního soudu ze dne 8. října 2015, sp. zn. III. ÚS 880/15, bod 19.

32 Viz např. nález pléna Ústavního soudu ze dne 13. února 2003, sp. zn. Pl. ÚS 15/02.

ve vymezených konkrétních typových situacích, ale v samotném paušálním snížení výše odměny.

Stěžovatelé mi předložili rozhodnutí, z nichž je zřejmé, že **soudy v současné době při výpočtu právní odměny opatrovníkovi nepostupují jednotně**. Výše přiznané odměny se v soudní praxi odvíjí podle toho, zda soudy **aplikují či neaplikují stávající judikaturu Ústavního soudu**. K nejednotnému rozhodování přitom dochází například i v rámci jediného soudu.

Povinnost soudů nalézat právo přitom neznamená pouze vyhledávat přímé a výslovné pokyny v zákonném textu, ale také zjišťovat a formulovat, co je konkrétně právem i tam, kde jde o interpretaci abstraktních norem a ústavních zásad. Obecné soudy nejsou absolutně vázány doslovným zněním zákona, ale smí se od něj a musí odchýlit, pokud to vyžaduje účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, které mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku.³³

Některé soudy tedy postupují při stanovení výše odměny ustanovenému opatrovníkovi dle § 9 odst. 7 advokátního tarifu a jiné dle § 9 odst. 2 advokátního tarifu, a to právě s odkazem na ústavní nekonformnost uvedeného ustanovení § 9 odst. 7. Výše vypočtené odměny opatrovníka se pak v návaznosti na uvedené závěry liší.

Zrušení předmětného ustanovení § 9 odst. 7 advokátního tarifu je tedy stěžejní i pro sjednocení rozhodovací praxe a zajištění zásady právní jistoty, jehož základem je zásada předvídatelnosti práva a jehož respektování je v demokratickém právním státě zcela zásadní.³⁴

IV.4 Porušení mezinárodních závazků České republiky.

Do působnosti ochránce spadá rovněž sledování naplňování Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.³⁵ Ústavní soud v minulosti dovodil, že na rozpor tehdejšího § 9 odst. 5 advokátního tarifu se zásadou rovnosti a právem plynoucím z čl. 26 odst. 1, 3 Listiny je třeba nahlížet rovněž **v kontextu práva na právní pomoc**. Uvedené závěry jsou přitom plně aplikovatelné i na současné znění § 9 odst. 7 advokátního tarifu.

33 Viz např. nálezy pléna Ústavního soudu ze dne 4. února 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, nálezy Ústavního soudu ze dne 31. srpna 2015, sp. zn. II. ÚS 1287/14.

34 Viz např. nálezy pléna Ústavního soudu ze dne 11. února 2004, sp. zn. Pl. ÚS 31/03, nálezy Ústavního soudu ze dne 3. června 2009, sp. zn. I. ÚS 420/09, nálezy Ústavního soudu ze dne 13. května 2014, sp. zn. II. ÚS 3764/12.

35 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 10/2010 Sb. m. s., o sjednání Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

Upozorňuji proto na významné povinnosti, které České republice vyplývají z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením v otázkách rovnosti před zákonem a přístupu ke spravedlnosti.

Podle čl. 12 odst. 3 Úmluvy je povinností státu přijmout odpovídající opatření, aby tato umožnila osobám se zdravotním postižením přístup k asistenci, kterou mohou pro uplatnění své právní způsobilosti potřebovat. Podle čl. 13 Úmluvy je povinností státu zajistit osobám se zdravotním postižením účinný přístup ke spravedlnosti na rovnoprávném základě s ostatními, mimo jiné prostřednictvím procedurálních a věku odpovídajících úprav, s cílem usnadnit jim účinné plnění jejich role jako přímých nebo nepřímých účastníků a svědků při všech soudních řízeních.

S ohledem na to, že se podle účinné právní úpravy § 9 odst. 7 advokátního tarifu odměna užije také v případech zastupování osob se zdravotním postižením, je nezbytné přihlídnout i k právům obsaženým v této Úmluvě.

V. Závěrečný návrh

Z důvodů výše uvedených navrhuji, aby Ústavní soud České republiky vydal tento **nález:**

Ustanovení § 9 odst. 7 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, se dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů **ruší.**

Brno, dne 6. srpna 2025

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(elektronicky podepsáno)